

Slovenski dom

Poštlna plačana v gotovini

Cena Din 1-

Štev. 183.

V Ljubljani, sobota 13. avgusta 1938.

Leto III

Nad Evropo se je spet pooblačilo:

Nemci naglo utrjujejo vse meje

Pariz, 13. avg. o. Francoski vladni krogi so zelo vznemirjeni zaradi alarmantnih vesti, ki prihajajo iz Nemčije. Tako se v poročilih navaja, da je izdala nemška Reichwehr nalog, naj se ji postavijo vsa vozila na razpolago. Nadalje bo Nemčija poklicala nad milijon rezervistov na jesenske manevre. Vzdolž francoske meje pa z vso naglico Nemčija gradi močne utrdbe, ravno tako tudi ob poljski meji. S tem hoče biti Nemčija pripravljena s svojo armado za primer, da se sudetsko vprašanje ne bo ugodno rešilo. Vse tri vlade, angleška, francoska in češka z velikim zanimanjem zasledujejo nemško gibanje in dobivajo diplomatska, kakor tajna poročila od svojih agentov, ki se nahajajo v Nemčiji. Francoski notranji minister Sarraut je podzvel vse, da okrepi francosko protišpijonažo, ki se bo mogla uspešno boriti proti tujim špijonom, ki se nahajajo vzdolž francosko-nemške meje, posebno ob Maginotovi obrambni črti. V Parizu so mnjenja, da Nemčija premika svoje čete iz sledečih razlogov:

1. Nacionalni socialisti hočejo pokazati pred vsem svetom svojo moč s svojimi velikimi manevri.
2. Hočejo imeti pripravljeno svojo armado za primer, če bi se odnosi med češko-slovaško vlado in sudetskimi Nemci poslabšali.

Nekateri diplomati pa so mnjenja, da hoče Nemčija s tem podpreti nemške nacionalne socialistične predloge, ki se tičejo sudetskih Nemcev. Pri francoskih največjih manevrih, ki so bili 1. 1938, je bilo zaposlenih 20.000 ljudi ob italijanski meji, Nemci pa so poklicali na manevre okrog milijon ljudi in bodo to največji nemški manevri po svetovni vojni.

Anglija hoče biti na jasnem

London, 13. avg. Iz dobro poučenih krogov se je zvedelo, da se je Anglija pred kratkim obrnila na Wilhelmstrasse, kjer je iskala pojasnilo o nemških pripravah v zvezi z delno mobilizacijo. Po angleškem mnenju bi morale te nemške priprave poslabšati stanje v Evropi. V začetku tega

Strahotna bombardiranja Hankova

Sanghaj, 13. avgusta. o. Japonsko mornariško poveljstvo je izdalo poročilo, v katerem izjavlja, da je nad sto japonskih vojni letal izvedlo napad na Hankov. Letala so storila svojo nalogo s sto odstotnim uspehom. Bombardirali so hišo vrhovnega poveljstva maršala Čankajška, vojaške objekte in železniško postajo Hankov-Vučang. — Računajo, da je bilo pri tem napadu nad 500 smrtnih žrtev. Niti eno kitajsko letalo se ni postavilo v bran japonskim bombardierjem. Japonci zatrjujejo, da so prizadejali ogromno škodo na železniški postaji Hankov-Vučang, kjer je eksplodiralo eno vagon municije. Nadalje so japonska letala z uspehom bombardirala in zrušila skladišča za vojaško obleko in poslopje glavnega poveljstva druge in četrte divizije. Nasprotno pa Kitajci zatrjujejo, da so pregnali japonska letala s protiletalskimi topovi.

Po enoletnem neprestanem boju je japonski armadi uspelo osvojiti pot 800 km po reki Jangceu nazaj. Sedaj se nahajajo Japonci le še 160 kilometrov značne črte od začasne prestolnice Hankova. Hudi boji trajajo danes v bližini Kongkewa, ki leži 30 km pod mestom Kijukijang. Tu so Japonci izkrcali veliko število vojakov in so zavzeli hribovje, kjer so se utrdili. Huda bitka je trajala vso noč. Kijukijang, ki leži 200 km od Hankova po reki navzdol, je skoraj ves obkrojen. Kitajski poročila tudi pravijo, da trajajo v okolici Jukijanka srđiti boji in da so njihova letala v teku zadnjih dni poškodovala deset japonskih bojnih ladij in uničila 12 japonskih letal.

Italijani vneto preiskujejo kraške jame

Trst, 13. avg. AA. (Stefani) Združenje alpinistov iz Južne Krajine, je podalo svoje poročilo o obilnem delu, ki so ga opravile skupine alpinistov pri proučevanju podzemski svet v vsej tej pokrajini predstavlja čuden pojav s svojimi špijlami, podzemskimi jamami, galerijami in podtalnimi vodami. To raziskovanje je do zdaj dalo že zanimive rezultate in znaša število do zdaj preiskanih podzemskih pečin 8502. V prihodnjem poročilu bodo opisana množična odkritja, ki so zelo zanimiva v geološkem oziru in v pogledu podzemnega živalstva.

Drobne vesti

Varšava, 12. avg. AA. (Pat) Nogometna tekma med varšavskim klubom »Polonia« in budimpeštanskim klubom »Kispest« se je končala z zmago Madžarov 3:1 (2:0).

Tallin 13. avg. AA. (Pat) List »Pajevale« piše o razmerju med Finsko in Sovjeti in pravi, daso največji dogodki ustvarili velike teškoče. Sploh se opaža, da je finski tisk pesimističen. List poroča o finskem načrtu za gradnjo prekopa med jezerom Dadota in finsko morsko ožino; prekop bi imel namen preusmeriti dosedajni promet, ki je doslej šel čez reko Nevo, to je čez sovjetska tla.

London, 13. avg. AA. (Reuter) Po poročilu uradnega lista je meseca julija dobilo britansko državljanstvo 188 oseb, med njimi tudi filmska igralka Elizabeta Bergnerjeva in dunajski učitelj dr. v. Hayek, profesor gospodarskih ved na londonskem vseučilišču.

Newyork, 13. avg. AA. (Reuter) Znana pevka Lota Lehmann, ki se je pripeljala v Newyork, da obišče svojega moža, je takoj vložila prošnjo za ameriško državljanstvo.

tedna se je oglasil angleški poslanik v zunanjem ministrstvu in prosil, da mu dajo resnična pojasnila glede velikih manevrov in ogromnega števila rezervistov, ki so poklicani na vaje. Dobro informirani krogi zatrjujejo, da Anglija ni bila zadovoljna z nemškim odgovorom, v katerem so Nemci poudarjali, da so to samo običajni manevri večjega obsega. Anglija je storila ponovni korak pri zunanjem ministrstvu, kjer je zahtevala bolj jasno pojasnilo. Angleški predstavniki z veliko pozornostjo pazijo na vtis v državah, ki mejijo na Nemčijo zaradi velikih vojaških priprav, katere bi mogle mednarodno ozračje poslabšati.

Kaj grade Nemci na meji

Pariz, 13. avg. o. Francoski časopisi prinašajo precej obširne popise o najnovejših nemških utrdbah ob reki Reni še pred dvema mesecema skoraj ni bilo videti utrdbe v teh krajih. V zadnjih tednih pa se je slika popolnoma sprecila. Začela so se živahna dela, ki morajo biti po navodilih generalnega štaba gotova

že konec septembra. V razdalji 45 km od Raibehau do Strassburga je na vsakih 150 m postavljena posebna mala utrdba, ki so oddaljene od reke le 2 m. Te trdnjave so po 25 m dolge, 1 m visoke, a 6 m široke. V vsaki je 5 strojnih imajo te utrdbe še podzemna zatočišča, ki imajo električne ventilatorje. To je prva obrambna linija, ki je za njo 200 m še druga. To linijo šele grade. Na nemški strani pravijo, da imajo vse utrdbe le obrambni značaj, ker hočejo preprečiti vsak prehod preko reke Rena. Strojne puške so razmeščene tako nagosto, da lahko obkrožajo s kroglami vsak kvadratni meter nasprotne obale. Računajo, da bi moglo že 30 tisoč vojakov preprečiti prehod nasprotnika preko reke. Pri delih so zaposleni rezervisti, ki jih nadzorujejo SS oddelki.

Poleg tega so Nemci zgradili tudi večje število podzemskih letališč, koder bodo postavljena letala, ki bi imela nalogo preprečiti napad francoskih letal na Nemčijo. Taka letališča se nahajajo pri Rbônu pri Hündrichu in Taunu. Prvo letališče more sprejeti 200 letal.

Ustanovitev slovenske Akademije znanosti in umetnosti potrjena

Belgrad, 12. avg. m. Snočnja seja ministrskega sveta je bila za Slovence izredno važna. Na njej so Slovenci po zaslugi sedanje vlade dobili največji dar ob 20 letnici Jugoslavije: svoj najvišji znanstveni zavod Akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Na predlog prosvetnega ministra Magaraševića je na svoji snočnji seji ministrski svet med drugim namreč sprejel tudi uredbo o ustanovitvi Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, za katero je bilo s § 37. vneseno zakonsko določilo v finanč. zakon za proračunsko leto 1938-39.

Po tej uredbi dobi novo ustanovljena Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani značaj pravne osebe po javnem in privatnem pravu. Akademija ima štiri odseke: zgodovinsko-filozofskega, matematično-prirodoslovnega, pravnega in umetniškega. Predsedstvo in prvi redni člani bodo imenovani na predlog prosvetnega ministra s kraljevim ukazom.

Generalu Francu se mudi

da bi dosegel odločilno zmago preden odgovori na predlog o umiku prostovoljcev

Palma, 13. avgusta. AA. (Stefani). Legionarsko letalstvo z Balearov je zadnje dni izvedlo ofenzivo na najvažnejše sovražne točke, ki imajo vojaški značaj. Tako je bombardiralo pristanišče Valencie in Alicante, železniško progo Alicante-San Juan, vojaška skladišča v Villi Nuevi in letališče Molvos, kjer je uničilo dve sovražni letali. Svojo nalogo je letalstvo izvršilo v formacijah po 5 do 10 bombnikov. Sodeč po sovražnem odporu, so rdeče čete dobile zadnje tedne popolnoma moderne baterije za obrežno protiletalsko obrambo. Saint Jean de Luz, 13. avgusta. AA. (Stefani). V nasprotju s tem, kar so pisali dne 8. avgusta, v zvezi z izmenjavo 14 ujetih letalcev obojih strank v španski državljanski vojni, se je zdaj izvedelo,

Slovenska Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani bo imela lahko rednih članov največ 30, dopisnih do 60, število častnih članov pa ni omejeno.

Naloga Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je gojiti znanost, podpirati razvoj umetnosti, pokreniti in podpirati znanstvena raziskovanja in izdajati znanstvena dela. Pri proučevanju znanosti o jezikih, pravu, etnografiji itd. se bo Akademija v prvi vrsti ozirala na področje kraljevine.

Akademija se bo vzdrževala z lastnim premoženjem, z dohodki od prodanih publikacij, z volili in prostovoljnimi prispevki. Prosvetno ministrstvo pa bo tudi vsako leto vstavljalo za njo posebne postavke v državni proračun.

Priloge se, da bodo prvi člani slovenske Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani imenovani že v teku meseca septembra in da bo Akademija mogla pričeti z rednim delom že to jesen.

Rdeči dajejo državljanstvo svojim prostovoljcem

Burgos, 13. avgusta. Uradno so ugotovili, da dajejo španska rdeča vojaška oblastva tujim vojakom listine in dokumente španskih milicnikov, tako ima čedalje več tujcev španske dokumente. Z njimi bo rdeča španska vlada po vsej priliki skušala dokazati, da so mednarodne brigade sestavljene iz samih Špancev.

Palestino bodo le razdelili

Jeruzalem, 13. avg. Terorizem v Palestini ogroža prav tako Zide kakor zmerne Arabce. Enega izmed teh zmernih Arabcev, šejka Ibrahim Abdul Razaka so odvedli iz neke vasi v okolici Ramalaha, kjer je stanoval. V starem delu Jeruzalema trajajo še zmerom neredi. Nekega Zida so ubili blizu Jafskih vrat. Policija je v teku svoje zadnje racije aretirala dva upornika.

Zaradi napada na banko Barkly so oblastva kaznovala Nabluz z 10.000 funtov globe.

London, 13. avg. Kolonialni minister Malcolm MacDonald je sredi govora po radiu in dejal med drugim, da silijo neprestani nemiri v Palestini britansko vlado, da se spet vrne k predlogu o razdelitvi Palestine na židovsko in arabsko državo, med obema naj bi pa bil nevtralen pas pod neposredno britansko upravo.

Belgrajski Pokojninski zavod začel samostojno poslovati

Vse predpriprave je izpeljal ljubljanski zavod

Belgrad, 13. avg. AA. Včeraj popoldne je bil v prostorih osrednje uprave za posredovanje dela drugi redni sestanek sveta Pokojninskega zavoda za uslužbence v Belgradu. Seji je prisostvoval ves čas tudi minister za socialno politiko in ljudsko zdravje Dragiša Cvetković. Takoj v začetku je v imenu sveta Pokojninskega zavoda pozdravil ministra Cvetkovića Laza Kovačević iz Novega Sada ter poudarjal njegovo delavnost na socialnem polju. Med drugimi je dejal tole: Vaše ime bo zapisano z zlatimi črkami v zgodovini socialne politike naše države, S to ustanovo ste posebno mnogo koristili zasebnim nameščencem in njihovim družinam, ki bodo od zdaj naprej mogli bolj mirno gledati v svojo bodočnost. Z uvedbo tega zavarovanja niste storili samo velikega socialnega dela, pač pa ste učvrstili tudi temelje naše društvene zajednice.

Po končani seji je minister Cvetković dal za javnost izjavo, v kateri je med drugim dejal: Bil sem navzoč na današnji seji belgrajskega Pokojninskega zavoda, da bi se osebno seznanil s položajem v tem zavodu v prvih dneh njegovega samostojnega poslovanja v Belgradu, pa tudi zaradi tega, da bi se seznanil z gotovimi vprašanji, ki se postavljajo v zvezi s tem samostojnim poslovanjem zavoda. Pokojninski zavod v Belgradu ima 13.871 zavarovancev, ki so zaposleni pri 3.317 delodajalcih. Število uslužbencev na področju belgrajskega Pokojninskega zavoda bi ocenili precej točno, če rečemo, da je teh uslužbencev okoli 25.000. Na vsak način je potrebno uvesti propagando, da bodo tudi tisti, ki se dosedaj še niso prijavili v pokojninsko zavarovanje, izvršili svojo dolžnost prostovoljno ter ob popolnem spoznanju stvari.

Dohodki v prvem polletju so znašali okoli 1 milijon 475.000 din. skupno pa je bilo vplačanih okoli 11 milijonov 300.000 din. Te številke nam kažejo, da je bilo od skupnih predpisanih doprinosov vplačanih 75,62%. Z ozirom na to, da je zavod še v prvi fazi svoje organizacije in da delodajalci v preteklih mesecih niso redno dobivali odlokov o svojih obveznostih za zavarovanje svojih uslužbencev, niti pravočasno odgovorov na njihove razne dopise, se mora smatrati dosedanje vplačilo še za zelo poveljno.

Na koncu svoje izjave je minister izrazil svoje prepričanje, da se bo za Belgradom, kjer je bila konec preteklega meseca končana organizacija zavoda, začelo tudi na organizacijo Pokojninskega zavoda v Zagrebu, medtem ko bi bilo za sarajevski Pokojninski zavod treba čakati še nekaj časa, da se prouče nekatere okolnosti, ki so v zvezi z ustanovitvijo tega zavoda.

Vesti 13. avgusta

Vsak 35. prebivalec Švedske ima svoj avtomobil. S tem je Švedska prišla v vrsto držav, koder je največ motornih vozil. Rekord imajo pa še zmeraj Združene države, koder pride en avtomobil že na pet ljudi.

Družbo mednarodnih ponarejevalcev so odkrili v Parizu. Vodja družbe je bil neki Romun Iliescu, ki je imel tajno tiskarno za tiskanje bankovcev in znank. Pri njih so našli tudi več ponarejenih francoskih bankovcev po 500 frankov in lepo število belgijskih znank.

Vse nemško časopisje prinaša hvalilne članke o Madžarski in njenem regentu Horthyju. Listi pravijo, da je svoje spoštovanje do regenta pokazal nemški narod že ob priliki, ko je Horthy praznoval 70 letnico rojstva.

18 držav se udeležuje filmskega tekmovanja v Benetkah te dni. Vse države so poslale okrog 150 filmov v oceno. Ze v začetku so imeli izreden uspeh Američani in Čehi, ki so izgotovili film pod imenom »Nedolžnost« ter obravnavajo v njem socialno sliko današnjih dni. Prireditelji so poslali z razstave pozdravno brzojavko Mussoliniju.

Pokrajino Ciudad Real so včeraj vključili v vojno območje rdeče Španije. Poslali so tjakaj več častnikov, ki bodo organizirali obrambo glavnega mesta te pokrajine proti generalu Francu. Obenem je bil izdan proglas, naj vse prebivalstvo takoj sodeluje pri obrambnih delih.

Nad posrečenim poletom preko Atlantika se silno navdušujejo nemški časopisi, ki poudarjajo, da pomeni ta polet kljub množici poletov pred njim pravo zgodovinsko obdobje v razvoju letalstva.

O spopadu med oddelkom GPU in skupino Japoncev na sovjetsko mandžurski meji poročajo japonski viri. Zraven pravijo, da je japonska obmejna straža napadalce poglala tja, od koder so prišli.

Posebno znanstveno odpravo za raziskavanje Spitzbergov so organizirali znanstveniki iz Anglije, Norveške in Švedske. Odprava bo preiskovala tamkaj zgodovinske tvorbe zemeljske skorje.

Italijani, ki žive v Angliji, bodo konec tega meseca obiskali svojo domovino. Njim se bo pridružilo še nekaj Angležev, prijateljev Italije. V Rimu bodo gostom priredili svečan sprejem, pri katerem bodo ti Italijani izpovedali svoje spoštovanje in zvestobo do domovine.

Predsednik valencijske vlade Negrin je sporočil tajništvo fiziološkega kongresa v Zürichu, da se bo osebno udeležil kongresa, ki se začne jutri v Zürichu. Ta vest pa je med komunisti izzvala silno nevoljo, ker sumijo Negrina, da hoče udeležbo na kongresu porabiti za neoviran pobeg iz rdeče Španije.

Veslaške tekme za evropsko prvenstvo bodo v začetku septembra v Milanu. Doslej je prišlo 12 tekam 12 držav.

V solitnem rudniku v Rosairo de Juara so se vneli trije veliki petrolejski tanki. Sedem ljudi je zgorelo, 51 pa se jih je nevarno opeklo.

Nemška ladja »Wilhelm Gustoff«, ki vozi nemške delavce na dopuste v tuje dežele, je prešla od angleškega trgovskega ministra srebrno kolajno za rešitev življenja. Ta nemška ladja je svoj čas rešila brodolomce nekega angleškega parnika.

300 Japoncev je padlo vsega skupaj pri boju okrog Čangkungfanga, a 600 jih je bilo ranjenih. Tako govori japonsko uradno poročilo, ki navaja za Sovjete nič manj in nič več kakor 3000 mrtvih in ranjenih.

Ameriško časopisje se obširno bavi z uspešnim prekoceanskim poletom nemškega letala Kondorja. Listi pravijo, da si je s tem ustvarila možnost redne poštne in poštne prekoceanske zveze.

Izreden padec števila porodov v Združenih državah prizadeva oblastem precej skrb. Lani je bilo vsega skupaj za dva milijona prirastka na prebivalstvo, medtem ko je znašal naravni prirastek leta 1925 tri milijone.

Splošna stavka starbinskih delavcev grozi v Belgiji. Za stavko se zavzemata oba delavska sindikata, socialistični in katoliški.

Velike letalske manevre pripravljajo v Egiptu. Namen teh manevrov je, da se preizkusi možnost aktivne in pasivne obrambe proti letalskim napadom.

Angleški zunanji minister lord Halifax je odšel na počitnice v Jorkshyrsko grofijo. To je zmeraj znak, da je zunanje-politična napetost popustila in da odgovorni angleški državniki ne pričakujejo posebnih presenečenj.

Desetletnico smrti velikega češkega skladatelja Janáčka so slavili včeraj v CSR. Listi so pisali, da je Janáček nadaljeval veliko tradicijo skladateljev Smetane in Dvořaka ter je ena najvidnejših glasbenih osebnosti v češkoslovaški povojni glasbeni generaciji.

V Bolgarijo bo v kratkem prispela večja skupina prekoceanskih industrij in finančnih strokovnjakov, ki si bodo ogledali rudnike ter ocenili rudno bogastvo v Bolgariji. Neka poročila pravijo, da so se angleški industrijci odločili, da bodo vložili v ta podjetja okrog osem milijard levov.

Stridnena ministrska seja madžarske vlade se bo končala danes. Vsi ministri so obravnavali vladni načrt za gospodarsko petletko. Vsak minister je imel pravico pet ur govoriti o problemih, ki so v zvezi s petletko, a se nanašajo na njegov resor. Najdalj je govoril vojni minister Ratz, ki potrebuje mnogo denarja za oborožitev vojske.

Velike politične manifestacije prirejata v ponedeljek na Poljskem vlada in opozicija. Zlasti opozicija je zelo živahna, ker hoče pokazati, koliko prišteje ima na deželi stranka pregnanega voditelja poljskih kmetov Witosa.

Svojo agitacijo so močno poživili hitlerjevci med Nemci na Poljskem. V tem je agila zlasti mladina, ki na svojih zborovanjih naglašajo, da so poljski Nemci nerazdružljivi del velikega nemškega naroda pod vodstvom Hitlerja.

Direktorja grškega prosvetnega ministrstva je poslal general Metaxas v Bolgarijo in nato še v Jugoslavijo, da na kraju samem preišče možnosti kulturnega sodelovanja med Grčijo in Bolgarijo na eni ter med Grčijo in Jugoslavijo na drugi strani.

Obrtna razstava v Št. Vidu nad Ljubljano

Upravičen sloves vrlih šentviških mizarjev

Ljubljana, 13. avg.

Obrtniško društvo v Št. Vidu nad Ljubljano, ki šteje 127 članov in je ena najmočnejših obrtniških organizacij v državi, je na pobudo svojega agilnega in nadvse marljivega predsednika krojaškega mojstra Ivana Vrhovnika, začelo pred 5 leti z vsakoletnim razstavljanjem mizarstvo-obrtniških izdelkov. Mizarstva obrt je v šentviški občini izmed vseh drugih najbolj zastopana. V obrtniškem društvu je namreč vključenih kar 82 mizarjev, ki so skoraj svetovno znani po svojih sijajnih izdelkih. Pojma Št. Vid in mizarstvo sta kar nekaj nerazdružljivih. Šentviške mizarje je v svoji pesmi »Kovaška« ovekovečil celo naš največji pesnik Zupančič.

Ta razstava pohištva, ki je že nekaj časa odprta, je po številu že peti in v polni meri še bolj kot druga leta potrjuje upravičen sloves vrlih šentviških mizarjev. Veliko poslopje ljudske šole je bilo premajhno, da bi v njem dobili prostora vsi razstavljalci, ki jih je kljub temu, da so jih morali nekaj odkloniti, 48. Prav vsi prostori od telovadnice v pritličju tja do zadnje sobe v drugem nadstropju so popolnoma zasedeni. In kaj vse je mogoče videti na tej razstavi!

Takoj v prvi razstavljalni sobi, v telovadnici, je vse polno zanimivosti: priprosto, a lično pleteno pohištvo, sodi — katerih eden je prodan v Ameriko — in celo križev pot domačega slikarja Cirila Križnarja, ki bi bil prav pripraven za kakšno podružnično cerkev. Ta slikar izvršuje tudi večino pleskarskih del pri barvanem pohištvi. Komaj pa stopiš v drugo sobo, obstojiš pred krasno izdelanim in zelo razkošnim pohištvom, ki ga je izdelal Zalokar v baročnem slogu. Prav v isti sobi je tudi še drugo pohištvo, istotako v baročnem slogu. Potem pa se vrste spalnice in jedilnice iz sobe v sobo, druga je lepša od druge in če si resen interesent, sploh ne veš, za katero bi se odločil, kajti na razstavi je 42 spalnic in dve si nista popolnoma podobni, vsaka pa ima kakšno privlačnost. Prav tako je z jedilnicami in kuhinjami. Ta raznoterost v izdelavi izhaja iz tega, ker vsi šentviški mizarji delajo po svojih lastnih mislih in brez tujih pripomočkov. Od vseh mizarjev ima samo eden arhitekta, vsi drugi pa so popolnoma samostojni. In prav to je treba najbolj poudariti, kajti v tem se kaže velika spretnost in iznajdljivost šentviških mizarjev.

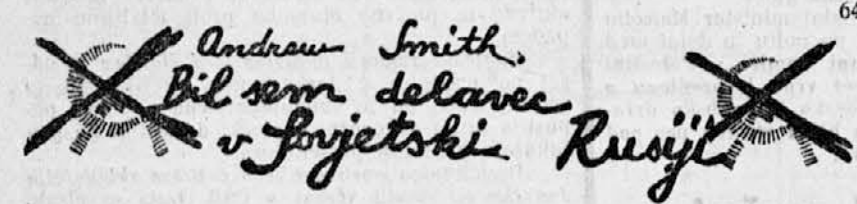
Za Zalokarjem in Šenkom, ki razstavlja v drugi sobi, kot smo že omenili, so potem kar vrstijo izdelki mizarjev Smoleta, Škrbinca in Kocijana, Tonkija in Velkavrh, nato pa pridejo v drugem nadstropju mizarji Kuhar ter Joško, Jakob in Andrej Kregar (poslednji ima zlasti lepo jedilnico v Bidermayerjevem slogu), za njimi pa Cepelnik in bratje Erjavci, nato Karel Kregar in Kuhar Jože, za tem pa Šetina in Mrak, Mrhar in Škof, Trampuš & Trebušak, nadalje Štrukelj, Bernik in Kregar France, ki edini dela po arhitektovih načrtih, nadalje brata Pangos in Fr. Erjavci in še Slovenska produktivna zadruga, ki je v njej šest mladih, a spretnih mojstrov, za njimi pa sta še Uresk in Slova in morda še kateri, ki smo ga radi velikega števila prezrli, o nobenem pa ni mogoče reči: Ta je boljši od onega, kajti odkar se prireja razstava, drug za drugim tekmujejo v zdravi konkurenci.

Kot rečeno, razstavlja po pretežni večini

DEKLISKI DAN!

Jutri, sestre — že jutri gremo na pot! Na pot — na dekliski dan! Veselo in pogumno! Peš? — S kolesom? — Ne bojimo se dolge poti! Smo utrujene in se žrtve na bojimo! Pripravljene smo! Pripravljene poslušati in povedati! Besedo vere, besedo dekletove usmerjenosti v Boga in v božje gledanje svojih nalog! Gremo na pot: z Marjino in deklisko pesmijo — s cvetjem in z veseljem, ki nam ga nikdo ne more vzeti! — Navodila: Vsaka udeleženka mora imeti knjižico in znak, ki daje pravico do vseh prirediteljev. Dobite jo lahko tudi ob prihodu na Betnavo. Voznina po železnici je polovična! Kupite na domači postaji celo vozno karto in obrazec K13 za Mariborski teden. Izstopite na postaji Tezno. Karte ne oddajte! Velja za povratek. Hrano prinesite s seboj — deloma jo dobite na Betnavi. Prinesite s seboj tudi kozarec in rjuho za prenočišče!

Članstvu Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamci« sporočamo, da bo prihodnji pevski tečaj od 22. do 27. avgusta t. l. Ker mora biti učiteljsko leto glasom odloka kr. banske uprave v Ljubljani na svojih službenih mestih že 25. avgusta, velja za članstvo UPZ za ostala dva dneva odlok min. prosvete, katerega se poslužuje običajno za dopust pri pevskih tečajih v šolskem času. Začetek tečaja je 22. t. m. ob 10 v prostorih Glasbene Maticе v Ljubljani. — Tajništvo.

»Mogoče, toda ne morem si misliti, da bi taka doba trajala deset do petnajst let. Nikdar ni dejal, vsaj kolikor jaz vem, da bodo tedaj nekateri ljudje živeli v obilju, drugi pa da bodo umirali od gladi. Nisem dovolj nor, da bi kaj takega verjel. Mislim, da ni treba spreminjati vlade, če to ne prinese ljudstvu vsaj nekaj izboljšanja. Torej bi si bili revolucijo lahko prihranili!«

»Tovariš Smith, zdi se mi, da ne odobravaš naše politike? Ali naj v tvojih besedah razumem to?«

»Ne odobravam politike, po kateri večina crkava od gladi, manjšina pa se tega iz srca veseli.«

»Nisi pravi vzoren. Kot komunistu se ti je treba še veliko naučiti.«

»Prestar sem, tovariš Jurov, bojim se, da ne bi mogel dopustiti in odobravati vaš sistem.«

Zdaj pa je Jurov nenadno pretrgal pogovor:

»Dovolj je tega. Pridem pozneje k tebi.«

mizarji, vendar pa so na razstavi tudi izdelki krojačev Vrhovca in Plevela, čevljarja Omeja in kletarja Fiderška.

Posebej pa je treba omeniti, da je tovarna »Storac« izdelala nalašč za to razstavo vsakemu pohištvu primerne zavese in pregrinjala, tako da pridejo razstavljeni predmeti še do večjega efekta. Vsa steklarska dela je izvršila tvrdka Tober, tapetniška pa Franc Zalokar. Prav v tej vzajemnosti pa se še posebno kaže tudi velik smisel šentvidčanov za združništvo, kar je vredno posebne pohvale.

Razstave prav za prav sploh ni mogoče popisati tako, da bi mogel tisti, ki je ni videl, dobiti o njej pravilno sliko. Ni mogoče reči drugega kot to: vredna je, da si jo ogleda prav vsak, zlasti

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 13. avgusta.

Kakor nam pripovedujejo Belokranjci, je včeraj popoldne prvič po treh mesecih okoli Metlike deževalo. Dež je osvežil vsa izsušena naravo. Bilo pa ga je premalo.

Predsednik Poljske skozi Ljubljano

Predsednik poljske republike g. Moscicki je bil 3 tedne na odhodu v znanem obmorskem letovišču Lovrana pri Opatiji (Istra). Tam so ga večkrat obiskali visoki italijanski dostojanstveniki in tudi princ Umberto. Včeraj se je g. predsednik vrnil na Poljsko. S svojim salonskim vozom se je g. predsednik sinoči točno o polnoči skozi Ljubljano.

Poskušna vožnja z novim reševalnim avtom

Kakor smo že poročali, je reševalna postaja nabavila nov reševalni avto od družbe »International«, ki ima svojo centralo v Londonu, a svoje podružnice po vseh važnih središčih Evrope. Novi reševalni avto so pred dnevi pripeljali iz Rotterdama in je veljal 135.500 din. Zastopstvo družbe »International« vodi v Ljubljani inž. O. Zužek, ki ima svojo pisarno v Tavcarjevi ulici. Včeraj se je vršila v navzočnosti g. inženirja in zastopnikov tiska poskusna vožnja iz Ljubljane proti Št. Vidu, pod Smarno goro, do Skaručine in nazaj na Ježico. Avto se je dobro obnesel. Ima 78 konjskih sil, vozi z brzino do 100 km. Oprema je najmodernejša. Karoserija je železna, vse je na vzmeteh. V notranjosti je posebna omara, kjer je shranjeno eno rezervno kolo, dalje zdravila in obveze ter Pull-motor, ki ga rabijo pri raznih umetnih dihanjih. Nosilnico in tir za nosilnico je napravil po načrtih načelnika gasilske in reševalne postaje g. Furlana mehanik Kavčič z Viča. Sedaj razpolaga postaja s 4 reševalnimi avtomobili.

Nesreče in nezgode

Na Starem trgu št. 3 stanujoči zidar Anton Menard, doma iz Crešnje pri Dobrunjah, je včeraj v Robbovi ulici belil stavbo št. 25. Stal je na 8 m visoki lestvi. Z mokrim čopičem se je po naključju dotaknil električne žice. Tok ga je tako stresel, da je padel z lestve. Dobil je hude notranje poškodbe in pretres možganov. Prepeljan je bil v bolnišnico. Njegovo stanje je kritično. — V bolnišnico so pripeljali delavca Oskara Storeka, doma iz Deseniča, Pregrad, Hrvaško. Zaposlen je bil kot delavec v Spodnji Ložnici pri Zalcu. V gozdu je drval. Trska mu je odletela v desno oko, ki je bilo hudo poškodovano. — Do davi je bilo v bolnišnico sprejetih že 19.850 bolnikov. — Reševalna postaja je letos intervenirala že v nad 2500 slučajih.

Zastrupil je nezakonskega otroka

V zapore okrožnega sodišča v Ljubljani je bil včeraj iz Skofje Loke pripeljan v spremstvu orožniške eskorte Alojzij Telban, rojen 16. junija 1907 na Podjelovem Brdu, okraj Skofja Loka, samski delavec. Obdolžen je zastrupljenja nezakonskega otroka s strihinomom. Telban je imel razmerje z neko domačinko. Na okrajnem sodišču je priznal, da je očče nezakonskemu otroku in je bil obsojen v plačilo alimentov. Da bi se znebil plačila, je segel po strihinu in ga dal skrivaj otroku, ki se je zastrupil. Državno tožilstvo je proti njemu uvedlo

pa še tisti, ki ima morda namen kupovati pohištvo. Tukaj bo dobil krasne primere najrazličnejše mobilije, bodisi skromnejše, takole za kakih 4000 din, ali pa najrazkošnejšo stanovanjsko opremo za 30 tisočakov.

Da je ta razstava res nekaj posebnega, priča tudi dejstvo, da vlada zanjo zanimanje tudi v najvišjih krogih. Tako si jo je na primer pred kratkim ogledal minister socialne politike in narodnega zdravja Cvetković, pred dvema dnevoma pa celo kr. namestnik Perović in oba sta se kar najbolj pohvalila o vsem, kar sta videla.

Važna pa je ta razstava poleg tega, da pokaže javnosti visoko kvaliteto naših obrtnikov tudi drugače, da namreč daje obrtnikom moralno pobudo in vero v svoje lastno delo, kar je v teh časih trstov in koncernov zelo velikega pomena.

Razstava bo zaključena v nedeljo, 21. avgusta. To nedeljo bo v Št. Vidu tudi velik obrtniški tabor, ki ga bomo še posebej naznanili, a že zdaj opozarjamo nanj.

preiskavo zaradi zločina umora po § 167-2 kaz. zak.

Povodni mož na Ljubljani

Tam od Spice naprej prav živahno delajo načrte, kako bi v nedeljo zvečer počastili povodnega moža, da bi se pokazal v vsem svojem sijaju. Zvečer se bo povodni mož pojavil na Ljubljani v svatovski obleki in spremstvu neveste Urške in mnogoštevilnih svatov. Njegov grad bo priplaval nizdol Ljubljanice, ves okrašen in razsvetljen. Povodni mož bo zaigral z Urško in nato izginil v globine Ljubljane.

Strašna nevihta nad Mislinjsko dolino

Maribor, 12. avgusta.

Iz Mislinje nam poročajo o strahoviti vremenski katastrofi, ki je zadel v nocojšnji noči Gornjo Mislinjsko dolino. Nevihta se je razbescnela med 20 in 23 uro, zlasti nad vasi Gor. Dolič in Kozjak v občini Mislinje. Pretrgal se je oblak, v silnih hudournikih je drla voda po strminah ter rušila pred seboj vse, kar je zajela. Kmetom je poplavila vse njive in travnike, izkopala je krompir, uničila koruzo, zablila pašnike in travnike, tako da se ceni škoda na poldrugi milijon dinarjev. Banovinska cesta Slovenj Gradec—Konjice je na dveh krajih zasuta s plazovi ter je še danes neprehodna. Se huje pa je prizadeta cesta iz Hude luknje v Slovenj Gradec, ki je na daljavo 350 metrov popolnoma razrušena ter je na njej promet najmanj za 15 dni nemogoč. Železniška proga k sreči ni trpela, prav tako pa tudi ni zahtevala katastrofa človeških žrtve. Ubozim ljudem je treba nujno priskočiti na pomoč.

Kamniški obrtniki za onemogle tovariše

Za povečanje podpornega sklada za najrevnejše in težko bolne obrtnike, priredi v nedeljo, 14. t. m. ob 3 popoldne, tukajšnje Obrtno društvo pod agilnim predstvom g. E. Skofa veliko tombolo z glavnim dobikom, tovarniško novim motornim kolesom najmodernejšega izvora, ki je bilo dobajeno iz Ljubljane. Ostali dobitki so: kompletna kuhinjska oprema in še več drugih praktičnih dobikov. — Na svidenje!

Adaptacija mestne ubožnice v Skofji Loki

Sedanja občinska uprava si je med drugim nadelo tudi nalogo, da v etapah kolikor mogoče modernizira poslopje Mestne ubožnice na Spodnjem trgu. Lanske leto so prenovili notranjost prevega trakta, prebili so tudi neko steno tako, da sta sedaj obe poslopji zvezani med seboj. Sklenjeno je bilo dalje, da se letos modernizirajo stranišča, napravi kopalnica ter poveča obednica, ki je bila temna in odločno pemajhna. Z delom so pričeli prejšnji teden. Stara stranišča so do tal podrli, ker so bila zgrajena v prizidku. Nova bodo na izpiranje z vodo, kakršna edino odgovarjajo takemu zavodu. Obednica bo povečana na ta način, da bo odstranjena lesena stena med obednico in malo shrambo ter se bo namesto malega okna napravilo veliko okno. Nova kopalnica pa bo v drugem nadstropju vrh stopnišča. V mestni ubožnici bo treba sčasoma misliti še napraviti še mnogo popravil, kakor okna, pode itd., a more vse ta zaradi denarnih razmer vse še za kako leto počakati.

manj in morajo hiteti, da naredijo svoje število.

Tovarniški uradniki imajo pri tem polomu tudi svoj del odgovornosti. Pet in sedemdeset odstotkov predelavcev je postopavec. Za te ni drugega, kakor da jih odpustite. Ti nepridipravi dobivajo velike plače, nagrade, delavci pa nimajo niti toliko, da bi zadostili svojim vsakdanjim potrebam. Če hočete znižati cene izdelkom, potem poženite večino teh ljudi iz tovarne, pa bo.»

Ta trenutek me je Jurov, ki je bil tajnik stranke, ustavil. Govoril sem preveč odkritosrčno in razburjeni uradniki so začeli kazati znamenja vznemirjenja.

Jurov je svetoval, naj določijo za vsakega govornika omejen čas. Nekdo je predlagal, naj bi določili po pet minut, drugi dvajset, tretji pol ure, spet nekdo pa je dejal, naj dajo vsakomur toliko časa za govorjenje, kolikor hoče. Bilo je jasno videti, da me žele nekateri člani stranke slišati in so mi s tem hoteli dati poguma, da bi nadaljeval.

Jurov je videl nevarnost. Dejal je: »Bojim se, da se tovariš Smith ne bo nikoli ustavil, če mu bomo pustili prosto govoriti. Moram vas opozoriti, da se bo treba porazgovoriti še o dosti stvareh. K nesreči pa Smith ne razume življenja v Sovjetski Rusiji. Ne upošteva dejstva, da pri nas še nimamo socializma ali komunizma.«

Pogum me je popustil, ko sem videl, kako mi skuša zapreti usta Jurov, ki je tako hitro pozabil na vabila, katera je naslovil na nas, da bi izvedel naše nasvete ali naše obsodbe. Moje navdušenje se je razblinilo, zato sem dejal:

Obiščite 7. mariborski teden

od 6. do 15. avgusta 1938

Polovična vožnja na železnici od 4. - 17. avg. 1938
Veliki narodni tabor dne 14. avgusta 1938, jubilejne kultur. razstave ob priliki proslave 20-let. Jugoslavije v Mariboru

Velika gospodarska in kulturna revija

Industrija - Tekstil - Trgovina - Obrt - Kmetijska razstava - Razstava cest - Turistoprometna razstava - Fotoamaterska razstava - Filatelistična razstava - Gostinstvo - Vinska rokna dela - Razstava narodnih noš iz vseh krajev države - Razstava malih živali - Koncertne in gledal. prireditve - Sportne prireditve - Vesel. park na razstavišču itd.
Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji... Zelene, romantične Pohorje... Vinorodne Slov. gorice... Gostoljubni, lepi Maribor... Vas vabil!

Na današnjem živilskem trgu

Ljubljana, 13. avgusta.

Današnji živilski trg je bil zaradi sobote že na vse zgodaj prav dobro zaseden z najrazličnejšimi živilci. Senzacija današnjega dne je vsekakor vagon lubenic, ki so včeraj prišle v Ljubljano iz Smederevoja in jih sedaj prav spretno prodaja »šef ljubljanskega trga« Miha Kumar, ki ima na glavi rdečo kapico in pravi, da se ne boji ne hudiča ne biriča. Kila takih lubenic stane dinar. Če si pa žejen, ti Miha prav rad postreže tudi s krepkim kosom tega mrzlega in prijetno vabečega »mesa«.

Poleg lubenic pa je na trgu dosti tudi zelene paprike, ki je je mogoče dobiti 4 za dinar. Tudi domačega sadja, kot jabolč in hrušk je na trgu že velike količine. Lepša jabolka so po 5 do 6 din. hruške pa približno prav tako. Grozdje je po 8 do 10 din. češnje prav tako. Tudi prav lepe breskvice in marelice je mogoče dobiti že od 10 do 15 din.

Krompir prodajajo branjeve po dinarju kilo, kumare so pri nekaterih 3 za dinar, pri drugih pa spet stane ena sama tudi dinar, seveda temu primerno rejena. Onih kumaric za vlaganje pa se dobi za 6 din 100 komadov. Stroci fižol je boljši po 3 din, oni druge vrste pa po 2 din. Karfiolne glavice so po dinarju, zelnate glave pa po velikosti od 50 par do dveh dinarjev. Rdeče pese je mogoče kupiti za 1 din 10 do 12 komadov, korenčki pa so 3 za 1 krono. Prav lepi so paradižniki po 4 din kilogram, kolerabice pa je 5 za dinar.

Na živalskem trgu so pred vsem jajca, ki jih je navadno 13 za kovača. Neka ženska ima tudi nekaj gosi, ki jih drži po 50 dinarjev. Dobe se tudi race in kokoši za približno polovico manjšo ceno. Precej je že piščancev, ki so navadno po 15 din in že kar lepi.

Sahovski turnir v Osjeku Šiška v hipu med prvimi

Osijek, 13. avgusta.

Štiri kola šahovskega amaterskega turnirja za državno prvenstvo so se že zavrtela. Največje zanimanje je vladalo za igri Rajković-Siška in Avirovič-Sikošek, ker vse te štiri igralce smatrajo za favorite. Rajković in Šiška sta se oba zavedala, da izid te njune partije utegne biti zelo pomemben, če ne celo odločilen za končni uspeh ali neuspeh. Zato sta oba igrala zelo previdno in previdno. Niti eden niti drugi ni mogel priti v kakšno prednost, zaradi katere bi smel upati na kaj več kot le na pol točke. In vsak pol sta jo tudi dobila. — Precej kibicev se je včeraj nabralo tudi okoli deske, po kateri sta prestavljala vsak svojo šahovsko strategijo Avirovič in Ljubljancin Sikošek. Sikošek je igral kot črni. Dolgo časa se ni dalo reči, kdo je postavil svoje figure močnejše in varnejše, dokler ni začel po temeljiti damski igri Avirovič napadati. Sikošek se v tem napadu kar ni mogel znajti in je namesto nekaj boljših potez po daljšem iskanju našel slabše. Počasi se mu je položaj tako poslabšal, da je postal brezupen, naker se je vdal. Sikošek je v Osjeku bilo slabo razpoloženo in je temu primerno v prvem delu turnirja tudi zaigral. Od starih do zdaj dosegljivih točk je dobil le poldrugo, kar ni mnogo za igralca, kakršen je drugače Sikošek. Sicer pa moramo njemu šteti v dobro, da je igral takoj v prvem delu tega turnirja s precej močnimi igralci. — Bayer in Lešnik sta igrala do konca vsaj približno enako. Igro sta sicer prekinila, vendar je malo verjetno, da bi bilo iz nje kaj več kot za vsakega po pol točke.

Pri igranju prekinjenih partij je Šiška včeraj popoldne remiziral s Turkom, Martinič, s katerim je igral v prejšnjem kolu izredno dobro, pa je pred njim brez boja dvignil roke kvsihu. Tako se je Šiška v hipu znašel med prvimi v tabeli, čeprav je včeraj visel še bolj nekje na zadnjem koncu.

V hotelu »Royal«, kjer igrajo za ta turnir, pa so imeli včeraj še neko drugo »senzacijo«. Nekoga je zmanjkalo. Bil je to igralec Bidič, ki je precej rahlega zdravia. Zaradi tega je prosil, naj mu dovolijo igrati namesto popoldne, ko je preveč utrujen, dopoldne. Ker pa prirediteljni odbor ni mogel delati takšnih izjem, kajti utegnilo bi se zgodilo, da bi še kdo drugi izrazil takšno prošnjo, če ne kar večina igralcev, je Bidič odstopil. Vsi njegovi dosedajni uspehi in neuspehi na tem turnirju pa so postali enaki ničli, vsaj za takšno so jih proglasili.

Stanje po 4. kolu: Šiška, Rajković, Carev in Rahbar 3,5, Miler 2,5, Pavlovič 2, Jonke 1,5 (2), Avirovič 1,5 (1), Sikošek 1,5, Martinič, Herbatin, Bayer in Lešnik 1 (1), Turk in Spasović 0,5 točke.

Roparski napad, ki ga ni bilo

Včeraj smo poročali, da je v Dobrni nekdo napadel in obstrlil Belgrajčanko Ano Sokolov. Prvotno je res vse kazalo na roparski napad, pozneje se je pa ugotovilo, da gre za nekaj povsem drugega. Sokolova je bila obstrljena pa nesreči. Obdolženi fant je nedolžen, ker on sploh ni streljal.

4. Protituberkulozna prireditve na Goliniku

Golinik, 13. avgusta.

Eden izmed najlepših kotičkov divne Gorenjske, Golinik z okolico, se zopet pripravlja na veliko ljudsko prireditve, ki jo že četrtič organizira krajevna Protituberkulozna liga. Letošnja prireditev, ki bo na praznik 15. avgusta, bo še posebno pestra in zanimiva. Sodeluje polnopa vojaška godba z Ljubljane pod vodstvom viš. voj. kapelnika g. Ferda Herzoga, sloviti akad. pevski kvintet itd., itd.

Torej v ponedeljek, 15. t. m. (v primeru slabega vremena v nedeljo 21. t. m.) vsi na izlet na Golinik! Železniške in avtobusne zveze so nadvse ugodne. Udeleženci motociklistične dirke na Ljubeli, pohitite po končani dirki na Golinik! Začetek točno ob 3 popoldne. Vstopnine ni.

Od tu in tam

Dne 15. septembra odpro višjo šolo za telesno vzgojo. Na slavnostno otvoritev bo ministrstvo za telesno vzgojo povabilo razen uradnih zastopnikov tudi športno delegacijo, ki se udeležijo balkanijske. S sklepom ministra za telesno vzgojo se dovoli, da se vsem kandidatom višje šole za telesno vzgojo, ki ne bi mogli študirati na lastne stroške, zagotovi brezplačno stanovanje in skupna menza.

Na osemurni delavnik je prišlo Druženje trgovcev v Zemunu. To velja za vse namene v trgovinah v samem mestu Zemunu in v vsem zemunskem okraju. Ta svoj pristanek pa je Druženje trgovcev dalo samo pod tem pogojem, da na osemurni delavnik po trgovinah pristanejo tudi vsa gospodarska in trgovska združenja in Belgradu.

Naknadna zamenjava bankovcev Narodne banke kraljevine Srbije po 100 din z datumom 4. januarja 1905 na državnih blaginjah. Vsi zainteresiranci se obveščajo, da bodo glavna državna blaginja in vse davkarje zamenjavale bankovce po 100 din (modre barve), ki jim je rok za zamenjavo potekel 21. julija t. l. Pri zamenjavi je potrebno, da stranka sestavi popis bankovcev z njihovo številko in da se podpiše s svojim polnim krstnim in rodbinskim imenom, ter navede svoj točen naslov. Predložitev teh bankovcev v zamenjavo ni podvržena plačilu nobene pristojbine.

Če kdo preneša nepremičnino na drugo osebo za desmrtne rente ali vzdrževanje, je treba na podlagi pristojbiškega zakona plačati za takšen prenos prenosno pristojbino od vrednosti nepremičnine po tar. št. 12 zak. in pristojbino za listino v znesku 10 din. Razen tega se v takšem primeru izterja tudi pristojbina po tar. št. 29 zak. o pristojbinah. Podlaga za odmero pristojbine je prometa vrednost nepremičnine, vendar ta vrednost ne more biti manjša od vrednosti, ki se izračuna na osnovi letne rente ali letne vzdrževalnine po obstoječih zakonskih določilih. Pri prenosu prenehanja ali gotovine se plača od vrednosti prenehanja pristojbina v znesku 1%, vendar ta vrednost ne more biti manjša od one, ki se izračuna na podlagi letne rente, ali letne vzdrževalnine po obstoječih veljavnih zakonskih določilih.

Davčni oddelek finančnega ministrstva je poslal okrožnico finančnim ravateljstvom, davkarjem in oddelkom finančne kontrole s sklepom državne razredne loterije glede prireditve raznih loterij, na veselich itd. Okrožnica pravi glede na vprašanje, ali je potrebno dovoljenje za prireditve takšnih loterij na veselich, če so dobili zvečine darovi raznih oseb, da je upravnici državni odbor razredne loterije ugotovil, da za takšne prireditve ni potrebno poprejšnje dovoljenje, ker se takšne loterije ali tombole vrše v smislu zakona o državnih razrednih loterijah.

75% popust na državnih železnih cestah je prometno ministrstvo dovolilo članom društva vojnih prostovoljcev, borcev za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije, Zveze Majstrovih borcev in Zveze koroskih borcev, ki se udeležijo praznovanja 20-letnice osvoboditve Medimurja in Prekmurja 25. sept. v Čakovcu. Ugodnost velja od 22. do 27. sept.

Udeleženci balkanskega medicinskega tedna, ki bo v Carigradu, Smirni in Ankari, bodo potovali čez Bolgarijo in Trakijo in ne čez Rumunijo, kakor so prvotno napovedali. Zdravniki, ki se mislijo udeležiti te prireditve, si morajo dati potrditi na svojih potnih listih pri naših oblastvih, da potujejo v Bolgarijo in Trakijo. Prijavni rok je do 1. sept. Odhod iz Belgrade 4. sept. ob 23.40. Ministrstvo za socialno politiko je dovolilo 10. avgusta pod št. 12.639 dopust vsem zdravnikom v državnih službi. Podrobnejše informacije dobe pri dr. Ziki Markoviću, predsedniku Unije balkanskih zdravnikov, Belgrad, Jovanova 83.

Zdaj ne vedo, kdo naj dobi naše najvišje odlikovanje Karagorgjeve zvezde z meči, ali Jevta J. Jevtić ali pa Jevta S. Jevtić. To odlikovanje je pred leti dobil 60-letni Jevta S. Jevtić, ki se je v času svetovne vojne držal zelo hrabro in zato prejel tudi nekaj drugih odlikovanj. Zdaj pa nenkrat pravijo, da Karagorgjeva zvezda ne pripada njemu, pač pa nekemu rezervnemu naredniku Jevti J. Jevtiću, ki je zdaj ekonom v zvezdarni pri Zajčevu. Vojno okrožje je sklenilo namreč, da se vsa odlikovanja, kakor tudi najvišje odlikovanje Karagorgjeve zvezde, odvzame Jevti S. Jevtiću in podeli Jevti J. Jevtiću. Seveda Jevta S. Jevtić ni kar tako zadovoljen s tem sklepom vojnega okrožja. Z velikim ponosom pripoveduje, kako si je v svetovni vojni zaslužil to visoko odlikovanje, ko je nekoč stopil pred polje in tuje vojske z naperjenim samokresom in ga prisilil, da se je podal. S tem, pravi Jevta S. Jevtić, da je povzročil sovražno umik. Spor o tem visokem odlikovanju je na vsak način zanimiv. Rešiti pa ga bo zdaj moralo vojno ministrstvo, ker se Jevta S. Jevtić ne vda kar tako, da bi zdaj po tolikih letih to odlikovanje izgubil.

Edini Jugoslovani, ki je naroden na kitajski časopis je Milan Mišković z Bitolje. On je navdušen esperantist, ki kuje v esperantu tudi pesnice. Do zdaj je napisal 220 sonetov, ki jih ne poznajo samo v Jugoslaviji, pač pa tako rekoč po vsem svetu. Berejo jih celo Kitajci, Japonci, Avstraleci in drugi. Za tiste, ki ne poznajo esperanta, so seveda nerazumljive. Kljub temu, da tega moža pozna skoraj ves svet, je ostal doma v Jugoslaviji prav do zadnjega čisto neopazen. Naroden je na esperantski časopis »La mondo«, ki izhaja v Šangaju. Mišković pravi, da je esperanto najmočnejši jezik na svetu in bodo v kratkem ta jezik znali vsi kulturni ljudje.

V sanatoriju v Klenovniku je bila to dni strahovita eksplozija, ki le po veliki sreči, kakor pravijo, ni zahtevala smrtnih žrtev. Ko so preiskovali nek nov stroj, je z velikim pokom razgnalo parni kotel. Vroča para je hušnila v moneterije, ki so bili zaposleni pri postavljanju novega stroja v sanatoriju. Dobili so hude opekline trije, ki so vsi doma iz Zagreba.

Med vojnjo od Durmitorja do Dubrovnika je ukradel 500 holandskih goldinarjev in 500 italijanskih lir neki češkoslov. vojni begunec Böhm. Ko je prišel k nam, mu je država določila za mesto bivanja Užice. Vendar pa se je tega dolžnega kraja ta Čeh kmalu naveličal in jo je mahnil v Dalmacijo. Tu je bilo več prilike za hiter in lahek zaslužek, tako si je mislil. Pred nedavnim se je udeležil obnem s tujimi potniki izleta tudi na Durmitor. Ko so se izletniki vračali, je nekemu Holancu zmanjkalo 500 goldinarjev, nekemu Italijanu pa 500 lir. Tatvino sta takoj oba prijavila in orožniki so odšli na svoj posel in začeli stikati za tatom. Ze po dveh dneh se jim je posrečilo najti pravega uzumoviča v osebi omenjenega Böhma. Ta je tatvino tudi takoj priznal, saj mu drugega tudi ni kazalo, ko je pa imel še polovico ukradenega pri sebi. Ostali denar je zamenjal v nekem dubrovniškem nočnem lokalu v dinarje.

Zanimive in poučne tiskovne pravde

Privatna cenzura nad sodnimi poročili? — Ščitil je javne interese

Književnik Zupanc obsojen

Ljubljana, 13. avgusta.

Tričlanski tiskovni senat, ki so ga tvorili s. o. s. g. Ivan Brelih, dalje s. o. s. dr. Ed. Vračko in s. o. s. g. Fran Gorečan, je včeraj celo dopoldne tja do 12.30 obravnaval tri, prav zanimive tiskovne pravde. O njih podajamo kratka poročila.

Za sodne in druge reporterje je bila načelno važna prva razprava, ki je podala zanimiv primer, v kakšne nevarnosti bi lahko prišel objektivni poročevalec, ko bi se uvedla nad poročili o javnih razpravah še privatna cenzura.

Mihaela Lombarjeva, hči posestnika, krojaškega mojstra in bivšega občinskega svetovalca v Šiški, Celovška cesta, je po svojem odvetniku dr. Francetu Lokarju tožila odgovornega urednika »Slovenca« g. Viktorja Čenčiča zaradi poročila o Teiblovem procesu pred malim kazenskim senatom, ki se je vršil 9. februarja letos. Poročilo je bilo objavljeno v »Slovencu« z dne 10. februarja. Tožiteljica, ki je za tožbo dosegla ubožno spricovalo, da ji ni bilo treba plačati razniholkov in taks, je iz poročila inkriminirala naslednji odstavek:

»Andreja Lombarja je Teibl nagovarjal, naj naroči vagon sladkorja, ta mu je odvrnil: Imam hišo. Moja hčerka je specializistinja za sladkor in kokain.«

V dokaznem postopanju je toženec navajal več priči, da so bile te besede res na razpravi izgovorjene, da jih je izrekel Teibl v svojem zagovoru, nikakor pa ne oče tožiteljice Andrej Lombar, ki je bil pozneje zaslišan kot priča. Zaslišani so bili glede omenjenih besed dr. tožilec dr. Julij Fellah, branilec dr. Maček, sodni poročevalec Janez Debevec in sodna poročevalka »Jutrac« gđ. Nina Korenčeva. Vsi ti so potrdili, da je Teibl izrekel inkriminirane besede.

Nato je Mihaela Lombarjeva dvignila proti »Slovencu« obtožbo zaradi prestopka klevete po 52 tiskovnega zakona. Zahtevala je zase tudi 5000 din odškodnine.

V obtožnici je tožiteljica poudarjala med drugim, da se ne bi smelo priobčevati z razprav tisto, kar žali in smetalo kako osebo, če tudi je take besede izrekel obdolženc ali kdo drugi. Zato je tudi poročila z glavnih razprav potrebno prikriti tako, da osebe ne bodo ponovno žaljene v časopisu, ko so bile žaljene od obdolženca.

Razprava je bila kratka. Zaslišana je bila neka priča o tem, da je imela ona tak vtis, kakor da je besede izrekel Andrej Lombar. Zastopnik tožiteljice dr. France Lokar je dolgo utemeljeval obtožbo in predlagal obsodbo. Zbral je vse argumente, ki naj bi odgovornega urednika obremenili in bi bili za osnovo obsodbe.

Branilec Miloš Stare na drugi strani je mirno in tehtno navajal vse razloge za oprostitev.

Po daljšem posvetovanju senata je bila objavljena sodba, s katero je bil odgovorni urednik g. Viktor Čenčič oproščen od obtožbe. V razlogih je sodba naglašala, da bi morala tožiteljica tožiti Teibla samega, ne pa odgovornega urednika, ki je objavil čisto objektivno poročilo o poteku Teiblovega procesa.

Zastopnik Lombarjeve je prijavil priziv in revizijo.

II. kolo tekmovanja za drž. prvenstvo

Jutrišnja ligaška nedelja bo na vseh zelenih poljih mnogo zanimivejša kot pa je bila prva. Prejšnja nedelja nam ni prinesla nobenih presenečenj, povsod so namreč zmagali favoriti, za jutri pa že lahko rečemo, da bo vsa stvar zanimivejša, zlasti za Ljubljance.

Program za jutri je:

V Ljubljani:

LJUBLJANA : HAJDUK

V Zagrebu:

HASK : SLAVIJA (Sarajevo)

V Varaždinu:

SLAVIJA (Varaždin) : GRADJANSKI

V Belgradu:

BSK : JEDINSTVO in

JUGOSLAVIJA : BASK

V Skoplju:

GRADJANSKI (Skoplje) : SPARTA

Letos imamo Hajduka že drugič v Ljubljani. Naša Ljubljana naj ima jutri toliko sreče kot je imela spomladi smole. Kaj pomeni in nezasluženo je Hajduk odšel z neodločenim rezultatom iz Ljubljane. Upajmo, da si ji ne bo še to pot izneverila. Sicer pa ne bi bil nikak slučaj, če Ljubljana zmaga. Hajduk ni nepremagljiv, čeprav je imel v Ljubljani vedno srečo. Naši fantje znajo toliko, da lahko zmagajo. Igrati pa je treba predvsem samo za zmago. Naša enajstotica in naše občinstvo se morata zavedati, da v Ljubljani naš reprezentant ne sme izgubiti nobene igre, če ne bomo drugo leto proti koncu sezone v prav tako nevarnem položaju kot smo bili že dve leti. Tudi letos bo važna vsaka pika in celo tudi goliferenca. Jutrišnja tekma bo brez dvoma zanimiva, lepa in do skrajnosti borbeno. Prepričani smo, da bo marsikateri Ljubljancin pozabil na svoj izlet in šel na igrišče SK Ljubljane. Tekmo bo sodil za Ljubljance sodnik neblagega spomina gosp. Milinarič.

V Zagrebu se bosta spoprijela Hašk in sarajevski Slavija. Sarajevčani so trdi, odporni in tudi mnogo znajo, kar so prejšnjo nedeljo v Belgradu kljub porazu dokazali. Hašk ni več tako dober, pred kratkim mu je Gradjanski za 35-letnico obstoja nasul v mrežo kar šest darih. Prav nič ni izključeno, da ne bi mogli zmagati Sarajevčani, čeprav imajo Haškovi zaradi domačega igrišča rahlo prednost. Tekmo bo vodil g. Miha Popović.

Gradjanski gre v Varaždin v goste novemu ligazu. Zelo bi presenetil poraz Zagrebčanov, ki so z novo pridobitvijo, desnim krilom Šipošem, doma in tudi na tujem igrišču skoraj nepremagljivi. Gradjanski je danes gotovo najmočnejše nogometno moštvo v Jugoslaviji. Tekmo bo sodil g. Rakić.

V Belgradu imajo — kakor vsako nedeljo — tudi jutri dvojen program. Med seboj se bodo pomerili samo domači klubi. Rezultati bodo po vsej verjetnosti precej tesni; klubi se med seboj dobro poznajo in vedo, kakšen način igre ima nasprotnik. Zelo verjetno pa je, da bo Jedinstvo brez Sekulića, ki ne more igrati proti BSK-u, izgubilo morda celo več kot s samo enim golom razlike. — V drugi tekmi med Baskom in Jugoslavijo imata oba kluba enako možnost zmage. Zmagal bo pa oni, ki bo imel malo več sreče. Za Baska bi skoraj dejali, da je odločnejši kot pa Jugoslavija. Obe tekmi bosta na igrišču Jugo-

Daljša razprava je bila druga proti novinarju G. Cirilu Kočevarju. »Slovenec« je 8. marca letos objavil članek pod naslovom »30 prašičkov utihotapljenih«. Na Zaloški cesti stanujoči mesarski mojster Lojze Rojce se je čutil v nekem odstavku prizadetega. Po zastopniku dr. Fetičihu je vložil najprej proti odgovornemu uredniku »Slovenca« tiskovno tožbo. G. Ciril Kočevar pa je kot avtor članka nato prevzel nase vso odgovornost in je bil zato včeraj on obtožen pred tiskovnim senatom. Mesar Rojce Lojze je inkriminiral naslednji odstavek članka: »Povrh tega pa je mož znan, da je faktično prodajal goveje meso krav, ki so zbolele na vraničnem prisadu. Tedaj so imele ljubljanske gospodinjice nekaj dni pravi strah pred govejim mesom. S tem je ta tihotapec mnogo škodoval poštnim ljubljanskim mesarijem.«

Na razpravi je bilo zaslišanih več prič o raznih dokaznih in drugih okoliščinah. Neke priča je izjavila naposled, da je imela strah pred mesnico, da ne bi dobila kvarnega mesa in da se ne bi zastrupila. G. Kočevar je bil obsojen na 300 din denarne kazni, pogojno za 1 leto, oproščen je bil povprečnine in mesarju Rojcu ima plačati materialno odškodnino 300 din. Glede odškodninskega zahteva 20.000 din se je mesar Rojce zavrnil na civilnopravno pot.

Predsednik g. Brelih je kratko utemeljeval sodbo, navajajoč vse okoliščine, ki so bile obremenilne, in tudi olajševalne za nizko kazen. Posebno je poudarjal, da je obtoženec v službi kot novinar ščitil javne interese in da je s člankom imel dober, pošten namen, da občinstvo varuje v takih primerih, ki ogrožajo ljudsko zdravje. Branilec dr. Miloš Stare je proti sodbi prijavil priziv in revizijo.

Pred tiskovni senat sta naposled prišla bivši urednik »Branik«, ki je bil naslednik proslulega »Pohodac« in ki je tudi že zmrnil, Roman Boltavzar in suspendirani učitelj Alojzij Zupanc iz Stare Cerkve pri Kočevju.

»Branik« je objavil decembra in februarja podlistek »Roka roko umije.« Stori — baje satira — je bila prirojena na šolske in privatne razmere Kočevja ter je merila na okrajnega šolskega nadzornika g. Alojzija Peterlina, ki se v podlistku nazivlje mandarin Gošaja (Gotschee) Gogo Velikanski. Dalje nastopa pisar Muntulja-tsing, za njim njegov brat zaščitnik vagabundov, potepuhov in rokomavoh (odvetnik dr. Siegmund), ki je skopuhu Gogu posodil 30.000 din za zidavo vile.

Odgovorni urednik Roman Boltavzar je bil oproščen v smislu § 280 k. p.

Drugi obtoženec je navajal pri personalijah, da je sedaj suspendiran učitelj in književnik. Je pisec podlistka, ki je bil le splošna satira, ni mislil na g. Peterlina. Ta kot priča zaslišan, je podal prav jasne indicije dokaze, da je bil le on mišljen in napaden v podlistku.

Alojzij Zupanc je bil obsojen na 600 din denarne kazni, plačljive v 8 dneh po pravomočnosti sodbe odtodno na 10 dni zapor, dalje na povračilo stroškov kazenskega postopanja. Povprečnine je oproščen. Kazen je bila izrečena nepogojno. Javno obtožbo je zastopal dr. tožilec dr. Leon Pompe.

slavije, prvo bo sodil po sporazumu g. V. Stefanovič, drugo pa tudi po sporazumu g. Gligorijević.

Peti belgrajski ligaški klub Zemunska Sparta gre v Skoplje, tudi k svojim novim tovarišem, ki letos prvič debutirajo v ligi. Zemunska Sparta je na svojem majhnem domačem igrišču zelo nevarna, kar je morala v kvalifikacijskih tekmah občutiti zlasti osiješka Slavija. Kako se bo Spartino moštvo obneslo v sinozemstvu, je težko preokovati, ker se je dosedaj vse bolj držalo domačih tal. Nedeljski izlet Sparte v Skoplje je prvo njeno ostrejšje gostovanje na tujem igrišču. Skopljski Gradjanski se bo prav gotovo potrudil.

Vsekakor bo jutrišnji program mnogo zanimivejši kot pa je bilo prvo kolo.

Zadnji plavalni rezultati iz evropskega plavalnega prvenstva v Londonu: 200 m prsno ženske: 1. Sörensen (Danska) 3:05,4; 2. Evay (Anglija) 3:06; 3. Walberg (Holandska) 3:08,2. — Stafeta 4 krat 200 m: 1. Nemčija 9:17,6; 2. Francija 9:22,6; 3. Holandska 9:24,6.

Pri sinočnih večernih tekmah pa so bili doseženi naslednji rezultati: 100 m hrbtno finale: 1. Sehlauch (Nemčija) 1:09; 2. Nüsse (Nemčija) 1:10,8; 3. Lengyel (Madžarska) isti čas.

V finalni tekmi 100 m hrbtno za dame sta obe sijajni holandski plavalke zasedli prvo in drugo mesto, šele na tretjem mestu je prva danska plavalka. S to zmago so se Holandčanke v skupni oceni plasirale na prvo mesto in vodijo s petimi točkami pred Dansko. Krasen pokal prireditelja, ki je razpisal za žensko tekmo, se bode po vsej verjetnosti priborile holandske plavalke.

Nato je sledila waterpolo tekma med Francozi in Nemci. Zmagali so po živahni in lepi igri Nemci s 5:3 in so si tako zagotovili drugo mesto v waterpolu. Madžari igrajo danes v Belgiji in bodo po vsej verjetnosti tudi zmagali.

Plavalni tečaj za učitelje

Plavalna šola v Ljubljani razpisuje plavalni tečaj za učitelje osnovnih šol v času od 1. do 10. septembra v kopališču SK Ilirije v Ljubljani.

Tečaj je namenjen učiteljem, ki so večji v plavanju, da se izobrazijo za učitelje plavanja in v reševanju utopljenecv. Tečaj je omejen na 30 oseb ter se sprejema z vsake šole le po en udeleženec. Prijavnina je 20 din, ki jo je treba vpslati obnem s prijavo, in velja istočasno kot vstopnina v kopališče. Onim, ki to žele, preskrbi šola ceno hrano in stanovanje v Ljubljani.

Prijave je treba poslati najkasneje do 25. t. m. na naslov: I. jugosl. splošna plavalna šola v Ljubljani, Tyrševa cesta 1 — Gorec.

Tečaj za reševanje utopljenecv

Plavalna šola razpisuje tečaj za športnike, ki se žele izvežbati v reševanju utopljenecv, to je v vseh potrebnih vajah za reševanje utopljenecv. Tečaj prične dne 18. avgusta in bo trajal do dne 25. avgusta. Tečaj bo v kopališču SK Ilirije. Tečaj traja dnevno ob 18 ter je vsakokratna vstopnina v kopališče za tečajnike 2 din, drugih pristojbin ni. Prijave je oddati v kopališču SK Ilirije na naslov: I. jugosl. splošna plavalna šola.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost 0-10	Veter (smer, jakost)	Pada- vine	
		sat- vešja	sat- manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	750.0	23.1	17.4	92	10	0	2.4	dež
Maribor	755.6	23.6	14.0	93	10	0	14.0	dež
Zagreb	759.8	23.0	18.0	90	10	WNW,	8.0	dež
Belgrad	762.2	30.0	17.0	90	0	0	—	—
Sarajevo	761.7	29.0	13.0	90	3	0	—	—
Vis	759.6	29.0	23.0	60	4	SE ₁	—	—
Split	759.1	31.0	21.0	60	6	SE ₂	—	—
Kumbar	758.9	31.0	21.0	60	0	SE ₂	—	—
Rab	759.0	25.0	20.0	70	5	SSE ₁	—	—
Dubrovnik	758.7	30.0	21.0	60	0	SE ₁	—	—

Vremenska napoved: Oblačno, nestalno vreme z dežjem.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je deževalo iz noči do 7.05, vmes pa močno grmelo, rahleje pa od 7.25—8.10. Ob 9.15 se je oblaknost nekoliko zmanjšala, ob 13.15 pa se je zopet popolnoma pooblačilo. Ob 13.20 je zagrnelo in padlo nekaj kapljic dežja. Ob 14 je posijalo sonce. Deževalo je tudi od 14.10—14.35 in od 16.40—17.10, vmes je grmelo. Ves popoldan je prevladovalo oblakno vreme, ponoči pa se je precej zjasnilo.

Koledar

Danes, sobota, 13. avgusta: Janez.

Jutri, nedelja, 14. avgusta: Evžebij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta št. 62; mr. Gartiš, Moste, Zaloška cesta.

Mestna ljudska kopel v Prečni ulici bo od 16. do 27. t. m. zaradi generalnega čiščenja kopališč naprav zaprta.

Mesni kulturni odsek v Auerspergovih palači zaradi snajenja prostorov 16. in 17. t. m. ne posluha, pač je za Mesni muzej odprt ter se je za obisk muzeja treba javiti pri hišniku.

Krajevni odbor za XX. mednarodni katoliški esperantski kongres sporoča vsem, ki se žele udeležiti umetnostne razstave, ki je v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani od 1. do 16. t. m., da velja polovična voznina do 16. t. m. Železniške legitimacije, obrazce K 13 žigosa blagajna razstave v Jakopičevem paviljonu. V nedeljo dopoldne ob 11 bo imel vodstvo po razstavi g. Mrak.

Krajevni odbor za XX. mednarodni katoliški esperantski kongres, ki je bil v Ljubljani od 6. do 11. t. m. oziroma od 6. do 16. t. m. se najskrenejše zahvaljuje g. Mikliču, ki je brezplačno dal na razpolago prostore v hotelu Metropol za kongresno pisarno, g. Antonu Kosu, ki je prevzel poverjenišvo za umetnostno razstavo, ter Filatelističnemu klubu in vsem članom filatelističnega kluba, ki so se odločili prirediti razstavo v času kongresa, prav posebno pa vsem članom esperantskih društev in klubov, ki so prisrčili na pomoč odboru.

Udeležencem poštinskega pedagoškega tečaja v Ljubljani. Priprave za tečaj so zaključene. Pedagoško društvo je vzelo na znanje vse prijavitelje, ki so se pisмено ali ustno prijavili za tečaj. Kdor se še ni prijavil, pa bi žele obiskovati tečaj, naj se prijavi 22. t. m. pol ure pred otvoritvijo tečaja v dvorani Delavske zbornice, kjer se bo tečaj vršil, da ga naknadno vpišemo. Šolska vodstva so dobila pred kratkim odlok, da morajo biti vsi učitelji že 25. t. m. na službenih mestih. Z ozirom na to sporočamo vsem udeležencem, da smo se obrnili v tej zadevi na kralj. bansko upravo in dobili zagotovilo, da smejo ostati tečajniki do 27., to je do zaključka tečaja v Ljubljani. — Otvoritev tečaja bo v ponedeljek, 22. t. m. ob 8 zjutraj v dvorani Delavske zbornice. Pred otvoritvijo se bodo izdajale legitimacije in pobirala prijavnina.

Letošnji jesenski velesojem

Naš letošnji jesenski velesojem bomo otvorili dne 1. septembra in bo trajal do 12. septembra. Ta velesojem bo naša 44. prireditev, ki bo podala vrsto kulturnih in gospodarskih razstav:

Mednarodna obča razstava fotografije in filma (ORFIF). Zgodovina, uporabna in znanstvena fotografija, ljudska prosveta, tujski promet, literatura, razstava fotografske industrije. III. mednarodna razstava umetniške fotografije. 500 avtorjev vseh kontinentov iz 80 držav razstavlja svoje slike.

Umetnostna razstava. Klub slovenskih neodvisnih likovnih umetnikov bo razstavil umetnine svojih članov.

I. zvezna banovinska razstava vseh vrst malih živali in produktov: veterina, higiena, vzorne farme. Priredi Zveza društev rejcev malih živali.

Razstava koz in ovac od 4. do 8. septembra. Zvezna razstava sivojavne govede, združena s plemenskim sejmom; priredi Zveza selekcijskih organizacij za sivojavno dolensko govedo 10. in 11. septembra.

Državna razstava plemenskih psov 1. in 2. septembra. Ena največjih doslej v državi prirejenih razstav.

X. razstava zveze gospodinj »Naši gostje«. Naloga in delo žene v tujem prometu in družinskem krogu. Praktična navodila.

Razstava industrijskih in obrtniških izdelkov. Pohištvo in stanovanjska oprema, obrt, radio, živila, galanterija itd.

Ze ukoreninjeno tekmovalje harmonikarjev za prvenstvo Jugoslavije 1938-39 pa bo 11. septembra.

Na železnih cest in parnikih je polovična voznina. Na odhodni postaji mora potnik kupiti tudi rumeno železniško legitimacijo za 2 din.

Iz škofje Loke

Dvojni jubilej. Naš gospod župnik Jernej Podbevšek bo dopolnil v ponedeljek, dne 15. avg. svoje 60. leto starosti. Kdor ga pozna, mu bi jih ne pristel niti 50 let. Obnem pa praznuje naš gospod župnik tudi 10letnico odkar je v Škofji Loki. Za proslavo obeh jubilejev bo v nedeljo zvečer v Društvenem domu sl

Kuharski nasveti iz preteklih časov

Zgodovina kuharske umetnosti je zanimivo poglavje kulturne zgodovine. V kuharskih nasvetih se zrcali človekov okus davno pozabljenih stoletij. Kot so prišle mnoge kulturne dobrine iz Vzhoda, tako je tudi prišla umetnost kuhanja iz Vzhoda v Evropo. Mediji in Perziji so že v petem stoletju pred Kristusom prihajali v Atene in se ponujali kot kuharji. V tedanji spartanski kuhinji so napravili pravcati prevrat. Izmišljali so in iznašli popolnoma nova jedila, katera so celo pustili patentirati. Eno leto se je lahko iznajditelj novega načina kuhanja take svojevrstne jedi okoriščal svojega patenta. Kmalu so se začele prirejati razkošne pojedine in gostija je presegala ena drugo. Prvi del pojedine je obsegal ostrige, školjke, pavja jajca in ragu različnih vrst. Drugi del je obsegal ribe, perutnino, divjačino in zelenjavo. Jeduja je bila med ribami najboljša jed. Če so hoteli kakega zafrkniti, so mu rekli: »Glej, da ne prideš brez jegulje s trga. Če si brez nje, ni kosila.« Tretji del je bil eden najrazkošnejših, saj je imel na jedilnem listu same slaščice, pastete in sadje. Disave in priprava teh jedi so bile brez primere. Perutnina in druge pečenke so bile nadevane, divjačina je bila prepojena s sokovi, ki so jih pripravili iz rozmarina in timijana in omake v različnih oblikah so dale pojedini poslednje razkošje.

Lukulov menu

Velik preobrat v uživanju posameznih dobrin so izvedli Rimljani. Lukul velja še danes kot utelešenje sladkosnednež. Kako daleč je šla gastronomska razbrzdanost, nam je opisano v Pojedini pri Trimalhijonu: Tukaj živi mož, ki mu je ime Trimalhijon. Ta ima toliko posestva, da niti sam ne ve, koliko dobrega sploh ima. Semena za šampijončke dobi iz Indije, med iz Himeta. Ves jedilni pribor je iz fine kovine. Med posameznimi prazničnimi pojedinami, ki trajajo cele dneve, igra pri vsakem obroku jedi druga godba. Iz balkona pada milijone rož na goste. Sto let staro falersko vino teče kakor voda. Pravilne vsote so stale take pojedine. Ezop je dal svojim gostom veliko skledo pečenih piščev, ki so ga stali sto tisoč sester, to je približno 70.000 din. Lukul je priredil v Apolonovi dvorani kosilo, ki je etalo 2 milijona sester, ali 800.000 dinarjev.

Od izbranih slaščic grških jedilnih listov je treba omeniti: Drogiz s škrlatniki, dušeno svinjsko vime, polhi z medom in potreseni z makom, pastete iz ostrig in nadevani polži. Morske ribe so dobili iz Roda, pokrovače iz Tarenta, pave iz Sama, morske ježke iz Mizena, žerjave iz Ela, datlje iz Egipta in kostanje iz Španije. Vino pa so pripeljali iz Lezba, Taraka, Masilije in Kala.

Paštete iz vervec

Predno so Rimljani prišli v dotik z Rimljani, je bil njihov jedilni list povsem spartanski. Glav-

na jed je bila meso. Govedina, konjsko meso in divjačina, poleg tega še perutnina, to je bila glavna mesna hrana. Meso so preprosto pekli na ražnju. Kralj Karol pa je obogatil germansko mizo z zelenjavo in sadjem. Kot dokazuje nek star pergament iz 12. stoletja, so na dvoru obogatili svoje jedilne liste. Pravi prevrat pa je prišel šele v 15. stoletju. Knežje poročne pojedine in renesančni dobi so se že lahko merile s pojedinami starih Grkov in Rimljanov. V tej dobi se začena tudi kuharsko slovetstvo. Prvo kuharsko knjigo je najbrže sestavil rimski sladkosnednež Apicij, ki je zelo cenil kot delikateso jezike plamenca. Znana kuharska knjiga z naslovom »Kuharske mojstrovine« in ravno tako Rumpoldov Kompendij kuharske umetnosti so igrale v nemškem gastronomskem slovetstvu precejšnjo vlogo. Ta zadnja omenjena je obsegala ogromno kuharskih navodil, katerih pa danes ne uporabljamo več. Veveričje paštete, ravno tako bobrove in morskih ježkov danes nihče več ne postavlja v jedilni list. Pri nekem cesarskem banketu je bilo predpisanih 144 skled raznih jedi.

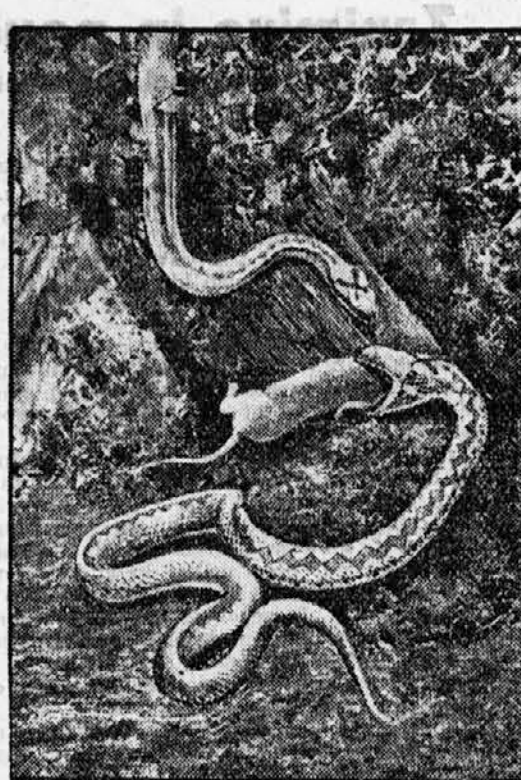
Ma'oneza

Po tridesetletni vojni pa je vsa kuharska umetnost prešla pod vpliv francoske kuhinje. Jedilni list se je skrčil, okus se je postrl. Kralji, knezi, aristokracija sploh, vse se je zanimalo za skrivnosti kuhinske umetnosti. Ludvik XV. se je zanimal zlasti za ragu in omake, vojvoda Richelieu pa je iznašel majonezo, gospod Bechamel danes priznane omake, Salmiški princ pa Salmi.

Posebne delikatese

Po Napoleonovih vojnah se je kuhinja že jela razlikovati pri posameznih narodih. Vsak narod si je ustvaril svoj jedilni list. In danes lahko govorimo o nemški, angleški, italijanski, skandinavski, erbski, češki kuhinji. Pa tudi o slovenski lahko govorimo. Vsi ti imajo na svojem jedilnem listu ista jedila. Posebnosti so samo v pripravah in pa nekaterih čisto narodnih jedilih.

Pri Rimljanih je slovela papagajeva juha in tega pičica so pekli s trtnim listjem in timjanom. Heliogabol je ljubil možgane plamencev in za malo južino si je dal pripraviti 60 novejih možganov. Za časa Ludvika XIV. so jedli v Franciji mlade žerjave, pave in labode. V Italiji cenijo še danes ježevca, prebivalci Hudsonovega zaliva jedo sovo, alpski prebivalci cenijo pečenko svizca, Nemci zabje krače — tudi mi — pičija gnezda in podobno. Kot dodatek zelenjavi so jedli pri vsaki pečenki tudi kruh. Ze v starem veku so poznali peko kruha. Iz Egipta je prišla peka kruha in peka raznih slaščic v Grčijo. Homer pripoveduje o 60-ih različnih vrstah kruha. Plinij pripoveduje dalje, da so peki pod vladjo macedonskega kralja Perzeja postali pravi obrtniki.

Gad pri kosilu.

Ločika ohlaja

Predno so Rimljani vpeljali na mizo ločiko, našo glavno solato, so jedli naši prapradedje poljsko solato. To dokazujejo mnoge številne najdbe iz časa stavb na koleh. Solati so pripisovali blagodejen in uspavajoč vpliv. Ime solata je izvedeno iz italijanskega salata (osoljen), kajti sol je za pripravo solate neobhodno potrebna kakor kis ali limona in olje. Francoski romanopisec Aleksander Dumas je bil znan kot večer pripravljalec solate in izredno počaščen je bil, če so njegovi gostje pohvalili solato, katero je sam z živanimi rokavi pripravil. Razna močnata jedila pa so v teku stoletij tako izpopolnili, da veljajo nekatera kot posebnost. Sladkarije so dobile ime na po slavnih osebah in še danes so zelo cenjena pri vsaki veliki pojedini.

Ne usekuj se v namizni prt

Do 12. stoletja si se lahko vedel pri mizi kakor si se hotel. Poznali niso nobenih pravil o vedenju pri gostijah, nobenih stalnih navad niso imeli in vsakemu je bilo dovoljeno, obnašati se pri mizi kakor se je hotel. Sele ko so smele tudi žene prisostvovati pri pojedinah, se je vse to spremenilo. Pisatelji in razni znanstveniki so dali potem razna pravila za obnašanje pri mizi. Tako je izšel v letu 1624 knežji ukaz v Nemčiji, kako se morajo gospodje obnašati pri jedi. Vsak mora priti s čednim suknjičem in čistimi škornji, biti ne sme pijan takrat, kadar pozdravlja njegova visokost. Ni treba po vsaki jedi piti, ker je mogoče, da se ga kdo prehitro nabere. V skledo posegati z roko, tudi obrane kosti metati nazaj v skledo ali pod mizo, ni dovoljeno. Ne si oblizovati prstov, tudi ne pljuniti v krožnik, ravnotako ni dovoljeno se usekniti v namizni prt. Piti na ta način kakor žival, da človek lahko pade s stola ali da ne more hoditi več ravno, je grdo. Tudi potem, ko so uvedli prtič, bilo je okoli l. 1450., so uporabljali poleg noža še vedno prste. Vilice se niso uporabljali, ker so jih imeli že za prevelik luksuz. Iz skromnih navad pri mizi se je razvila bogata in razkošna postrežba.

Tako imamo v vseh časih različna kuharska navodila, različne navade in različen tek. V današnjem času se zopet povračamo k preprosti in skromni kuhinji. Naša vsakdanja hrana se zrcali v tem, da je kar najbolj naravna in čista, glavno pravilo pa je: Skromno, a to, kar imamo, z veseljem použiti in ostati zdravi.

Ona: »Sram te bodi, predsednik olepševalnega društva si, pa se samo vsakih štirinajst dni briješ.«

Zan je prinesel iz Amerike precej denarja ter si doma kupil zemljišče ter naročil stavbeniku, da mu zgradi hišo. Komaj so bili zidari dva metra z zidovjem nad zemljo, je prišel Zan ter pričel vpiti nam njimi: »Hitite, hitite, pohištvo že peljejo.«

»Pozor: dobra ladja — — — iz — — — naj z božjo pomočjo dne — — — odplove iz — — — in sicer z naslednjim tovorom: Za tem je prišlo za čevlji papirja s črticami. V te vrste naj bi Antonio prepisal tovrni seznam ladje in sicer po obrazcih, ki jih je Toussaint že izpolnil. Bili so dvojniki, pri delu je šlo za natančnost. Predvsem so se morale vrste natančno ujemati. Pozneje na carini so namreč po njih primerjali. Naj se je Antonio v začetku še tako trudil, so se napake kar lovile. Sodi sladkorja so se zahrbtno vtihovali na vrste, ki so bile pridržane izključno sedom s svinjskim mesom. Take liste je Toussaint trgal. Nazadnje je Antonio enega spisal brez napak in čutil močno olajšanje.

Ko je končal z eno skladovnico, so mu potisnili pod nos drugo. Tako je pisal vse jutro. Roke mu je grabil krč in glava mu je bila tu. Obrnil se je k Toussaintu in pokazal na tiskane besede: »Z božjo pomočjo —«

»Povejte mi prosim, kaj ima Bog s tem opraviti?« Toussaint je odgovoril:

»To je pobožen izraz za veter.«

»Oh! je dejal Antonio, »Bog pusti pihati veter? Ali je tako mišljeno?«

»Domnevam.«

»Saj to tudi delam! Kajne?«

»Morda. Zdjaj pa prepisuj!«

Se preden je list spisal do polovice, se je dečko spet oglasil in vprašal:

»Kdo pa sicer, če ne Bog?«

»Nič,« je odvrnil Toussaint, ne da bi dvignil pero.

Na to možnost Toussaint ni nikdar mislil. Število njegovih napak se je sližalo. Ves svet je zašel v zmedo.

Toussaint je moral raztrgati toliko obrazcev, da je MacNab kar pihal od besa.

Zdjaj pa zdaj so prihajali obiskovalci, ki so hoteli govoriti z mistrom Bonnyfeatherom. Prostor se je bolj in bolj ogreval.

Antonio je polagoma čutil lakoto in nazadnje je le na dvorišču zazvonilo. Poslovne knjige so se z grmenjem zaprle in pisarji so planili ven. Antonio in Toussaint sta ostala sama.

Iz majhnega zaslona na pisalniku je Toussaint potegnil droban zvezek, ki je bil tam skrit z več knjižicami svoje vrste. Toussaint je tam imel majheno knjižico, ki jo je poživljal z znamenjavami in včasih tudi z nakupom kake stare knjige. V sedmih letih je veliko književnosti preremalo skozi ta skrivni predal, ki pa je vsa ostala v njegovi glavi. Imel je poseben spomin za tiskane reči.

Dejal je Antonio:

»Lačni ste, vem, toda do kosila je še pol ure. Če mi hočete podariti vsake te pol ure, jo bom zadovoljno delil z vami. Ne verjamem, da bi s tem zapravljal svoj ali vaš čas. Kaj menite?«

Ljudsko rajanje na Stadionu v Atenah, kakršno so vzporedili 4. avgusta, ko so po vsej Grčiji obhajali dveletnico sedanje Metaksasove vlade.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

V spisu je stala preprosta navedba dejstev, ki so se odigravala, ko je prišel on v samostan. Prišel je tja kakor se je zdelo »po zopernem naključju, novorojen, zdrav otrok, moškega spola z ranjenim popkom«. Nadalje je pismo naštevalo vsebino črne torbe, med katero je spadal tudi on sam.

Stvar ga je začela silno zanimati. Poželjivo je bral dalje. Iz skopga prikaza v pismu so živo stopali pred njegove oči samostanski hodniki ponoči, in sestra Agata, ki nosi po temi culo.

In naslednji dan je omenjen otrok nezahvalni staršev pri krstu dobil ime Antonio.

»Naprejš je dejal MacNab.

»... po šegi naših svetih...«

»Torej nimaš priimka?« ga je resno ustavil MacNab.

Antonio je dejal skromno:

»Ne, gospod.«

Mučilec pa je nadaljeval in bobnal po pisalniku:

»In na svet se zdi, da si tudi nekaj zelo postrani prišel. Ali ne veš ničesar povedati?«

Antonio je zmajal z glavo.

MacNab pa je nezmotljivo nadaljeval in kazal na latinsko besedilo.

»Kako je stalo na papirju — po zopernem zaključju?«

Antonio je pripravljeno prestavil:

»Casu adverso.«

MacNab je ponavljal:

»Adverso.«

Potem so se mu oči nenadno zasvetile:

»Zakaj ne bi iz tega tvojega kupčka nesreče naredili lepega imena? Počakaj trenutek!«

Odšel je mistru Bonnyfeatheru in mu nekaj minut dolgo govoril. Antonio ni bilo prijetno pri sru. Kaj je bilo res tako čudno, če človek ni imel priimka? Zakaj neki?

Mister Bonnyfeather tam čez pa je prijel medtem svoje največje gosje pero in zapisal na majhen kos papirja nekaj zelo zavitega in okrašenega. Dvignil je papir kvišku in ga natančno pogledal, potem je navidez zadovoljno pokimal in ga izročil MacNabu.

51 Obraz se mu je še vedno smehljaj.

Uslužbenec se je vrnil in pomolil fantu papir pod nos. Na papirju je stalo napisano:

»Antonio Adverso.«

»Tako!« je dejal MacNab po duhovsko, »tu imaš svoje ime.« Da: tu ga je imel. MacNab je ime izgovoril čisto odprto, da je donelo kakor »adverso«. Na ta zvok se je Antonio spomnil vedno, kadar je slišal svoje ime.

Podpisovanje se je izteklo brez kakih nadaljnjih zadržkov. Za pričo sta povabila Toussainta. Antonio je boječe čakal, če se bo prijatelj smejal nad novim imenom. Toda ostal je resen.

MacNab je nato potegnil še majhno zasebno listino iz žepa. Bilo je nakazilo za Antonijevo plačo v znesku devet šilingov, kar je odgovarjalo ceni za klobuk, plačljivo gospodu Villiamu MacNabu. Fant je podpisal tudi to in zdaj je bil MacNab zadovoljen. Zataknil si je gosje pero za uho, pogledal Antonia ter govoril:

»Vse to ima eno samo korist, če ima človek ime: to ga zadržuje, da bi za podpis rabil imena drugih ljudi. Toda kakor pri drugih rečeh, tako tudi tu to korist odtetava odgovarjajoča škoda.«

Deček je na široko odprl oči, zakaj MacNab je očitno govoril resno. V gubah, ki so se mu vleklo od ustnih kotov do široke brade, je ležala mrka prijaznost. Ponavljal je:

»Odtetava odgovarjajoča škoda. Podpisovati se moraš z lastnim imenom. Delaj to čim manj se da! In ne podpisuj nikdar ničesar preden nisi trikrat premislil. Ta papir na primer, ki si ga podpisal prej, te bo veljal plačo dva meseca dolgo. Ne, ne vse: v šestdesetih dneh bo dobil šiling. Če bi ne bil podpisal, bi dobil deset šilingov. Pojdi z mano, pa ti bom pokazal.«

Odpejčala je Antonia k velikim železnim blagajni in jo odprl. Iz predala je potegnil deset šilingov in jih položil fantu na roko:

»Ti bi bili vsi tvoji, toda žal si ravno podpisal papirček, kaj ne? In zato so ti zdaj moji.«

Odšel si je devet šilingov z iztegnjene roke in jih vzel. Tisti edini, ki je še ostal, se je Antoniu zdela, da nima sploh nič teže.

»Danes šestdeset dni,« je dejal MacNab in potisnil edini šiling z usodnim papirjem vred nazaj v blagajno.

Antonio je spet zlezal na svoj sedež med težkim razmišljanjem o tem, kakšno odgovornost vsebuje lastno ime in o tem, kako silna razlika je med enim šilingom in med desetimi šilingi. Njegov obraz je kazal nekaj tako mirno odločnega, da se je Toussaint moral zasmejati.

Kar na mah ste videli, kakor monsieur MacNab,« je dejal in razgrnil pred Antonia sklad praznih obrazcev.

Na vsakem listu je bila vtisnjena majhna črna ladja v vsej vožnji, pod njo pa je stalo večkrat in v različnih jezikih natisnjeno besedilo: